

процес, у якому суд сприймається як творець справедливості, «архітектор» демократичного режиму правової держави.

Список використаних джерел

1. Artur P. How 'Transitions' Reshaped Human Rights: A Conceptual History of Transitional Justice. *Human Rights Quarterly*. 2009. Vol. 31. № 2. P. 321-367.
2. Базове дослідження із застосування правосуддя перехідного періоду в Україні : монографія / за заг. ред. А.П. Буценка, М.М. Гнатівського. Київ : "РУМЕС", 2017. 592 с.
3. Кориневич А., Короткий Т. Перехідне правосуддя для України: Per aspera ad astra. *Право України*. 2020. №12 С.129-149.
4. Концепція державної політики захисту та відновлення прав людини і основоположних свобод в умовах збройного конфлікту на території України та подолання його наслідків (концепція перехідного правосуддя). Підготовлена робочою групою з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій Комісії з питань правової реформи при Президенті України URL : <https://www.ppu.gov.ua/wp-content/uploads/2021/09/Conception.pdf>
5. Transitional Justice in the Twenty-First Century: Beyond Truth versus Justice. 1st Edition / ed. by Naomi Roht-Arriaza, Javier Mariezcurrena. Cambridge University Press, 2006. 346 p.

Шип Володимир Володимирович,
*курсант навальо-наукового інституту
поліцейської діяльності Національної
академії внутрішніх справ*

ПРАВОВА ОСНОВА РЕФОРМУВАННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Реформування сектору безпеки України передбачає забезпечення прозорості та відкритості діяльності безпекових та оборонних інститутів для громадянського суспільства. Це необхідно для підвищення довіри населення до сектору безпеки, ефективного контролю з боку громадськості та запобігання неналежного врядування у зазначеній сфері.

В цілому діяльність, спрямована на покращення та зміцнення управління сектором безпеки, визначається як реформування сектору безпеки, що розуміється як безперервний політичний і технічний процес, за допомогою якого країна намагається покращити управління у безпековій сфері [1, с. 32].

Правову основу реформування сектору безпеки України становлять міжнародні нормативні акти як загальної, так і спеціальної дії, зокрема: Статут ООН, Загальна декларація прав людини, Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод, Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Конвенція ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, Паризький

хартії для нової Європи, Брюссельська декларація про закони і звичаї війни, IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі, Конвенція про права і обов'язки нейтральних держав і осіб у випадку сухопутної війни, Конвенція про бомбардування морськими силами під час війни, Женевські конвенції («Про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях», «Про поліпшення долі поранених, хворих та осіб зі складу збройних сил, які потерпіли корабельну аварію на морі», «Про поводження з військовополоненими», «Про захист цивільного населення під час війни») та ін. [2, с. 536] На національному рівні нормативно-правовими актами, що містять правові засади реформування сектору безпеки є: Конституція України, Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII», Укази Президента України від 14.09.2020 року № 392/2020 «Про Стратегію національної безпеки України», від 25.03.2021 № 121/2021 «Про Стратегію воєнної безпеки України», від 11.05.2023 № 273 «Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки» та ін. Зокрема, Указ Президента України «Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку на 2023–2027 роки» передбачає посилення демократичного цивільного контролю, підвищення прозорості та підзвітності органів безпеки, а також активне залучення громадянського суспільства до процесів реформування [3]. Аналогічно, Указ Президента України від 06.01.2025 №16/2025 «Про внесення змін до Стратегії національної безпеки України» вносить зміни до Стратегії національної безпеки України, акцентуючи увагу на інтегрованому управлінні державним кордоном та забезпеченні балансу між безпекою і відкритістю [4]. Згадані вище нормативно-правові акти відображають засади реформування сектору безпеки України, де ключовим є забезпечення національних інтересів, таких як суверенітет, територіальна цілісність, демократичний розвиток та європейська й євроатлантична інтеграція. У 2024 році Україна досягла повного фінансування сектору безпеки та оборони, що становило 38,9% очікуваного ВВП. Це дозволило забезпечити основні пріоритетні напрями діяльності в умовах воєнного стану [5].

Повага до суверенітету інших держав, боротьба з тероризмом, обмеження військових можливостей законними потребами оборони та забезпечення демократичного політичного контролю над збройними силами є основними принципами, що визначені Кодексом поведінки ОБСЄ стосовно військово-політичних аспектів безпеки [6]. Крім того, Рішення Ради міністрів МС 3/11 про елементи конфліктного циклу визнає роль громадянського суспільства у запобіганні та врегулюванні конфліктів та розбудові миру, зокрема шляхом підзвітності, участі, інклюзивності тощо [7].

Водночас, впровадження реформ стикається з регіональними викликами. Зокрема, спостерігається неефективне та нераціональне використання бюджетних коштів, а також недостатнє обґрунтування планування видатків з державного бюджету [5]. Регіональні особливості реалізації реформування сектору безпеки в Україні є важливим фактором, що впливає на його

ефективність та результативність. Врахування специфіки кожного регіону дозволяє адаптувати стратегії та підходи до місцевих умов, забезпечуючи таким чином більш ефективне впровадження реформ.

Воєнні дії на території України, що розпочалися після російської повномасштабної збройної агресії призвели до необхідності організації взаємодії місцевих рад з воєнними адміністраціями, реалізації державних функцій та стабілізації функціонування об'єктів критичної інфраструктури. Такі умови вимагають від місцевих органів влади високої мобільності, здатності до швидкого реагування та ефективної координації з центральними органами влади та військовими структурами [8]. В умовах війни спостерігається інтенсифікація діяльності сепаратистських, терористичних та екстремістських організацій, організованих злочинних угруповань, агентів впливу, спрямованих на дестабілізацію ситуації в окремих регіонах. Ці загрози вимагають від органів правопорядку та місцевих органів влади посиленої уваги до питань безпеки, оперативного реагування та ефективної координації дій.

Отже, реформування сектору безпеки України є складним процесом, сутністю якого слід вважати підвищення прозорості, ефективності та демократичного контролю з боку суспільства. Правовою основою цих змін є Конституція, закони України, укази Президента, а також міжнародні стандарти, що ратифіковані Верховною радою України.

Список використаних джерел

1. Управління та реформування сектору безпеки. Рекомендації для співробітників ОБСЄ. Відень. 2022. 264 с. <https://www.osce.org/files/f/documents/e/c/557760.pdf>
2. Власенко В.П. Міжнародно-правові засади формування та реалізації державної воєнної політики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. С. 535-538.
3. Про комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки : Указ Президента України від 11 трав. 2023 р. № 273/2023. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/518213___742181
4. Про внесення змін до Стратегії національної безпеки України : Указ Президента України від 6 січ. 2025 р. № 16/2025. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/162025-53525>
5. Підсумки 2024 року: сектор безпеки і оборони України профінансовано на 100%. Рада національної безпеки і оборони України. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/7107.html>
6. Code of Conduct, (1994). URL: <https://www.scribd.com/document/563783148/CODE-OF-CONDUCT-1994>
7. Decision No. 3/11 Elements of the Conflict Cycle, Related to Enhancing the OSCE's Capabilities in Early Warning, Early Action, Dialogue Facilitation and Mediation Support, and Post Conflict Rehabilitation, (2012). URL : <https://www.osce.org/ministerial-councils/86621>

8. Діордіца І.В. Актуальні питання забезпечення державної безпеки України крізь призму муніципальної та освітньої реформи у воєнний та післявоєнний час. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 340-343. URL : <http://www.lsej.org.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=167>

Яковець Анастасія Юріївна,

*курсант навчально-наукового інституту
поліцейської діяльності Національної
академії внутрішніх справ*

Лапка Оксана Ярославівна,

*доцент кафедри теорії, історії та
філософії права Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент*

ПРОТИДІЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА ФЕЙКОВИМ НОВИНАМ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ

Сучасне інформаційне середовище характеризується високою динамікою, доступністю комунікаційних технологій і надзвичайною вразливістю до зовнішніх та внутрішніх деструктивних впливів. В умовах гібридних загроз і повномасштабної війни проти України актуалізується проблема захисту інформаційного простору держави. Однією з найнебезпечніших форм інформаційного впливу є дезінформація та фейкові новини, які у період надзвичайних правових режимів стають засобом інформаційної війни, дестабілізації суспільства та підризу державного суверенітету.

У період надзвичайних правових режимів дезінформація є не просто спотворенням інформації, а свідомим впливом на масову свідомість, що має на меті розхитування суспільної стабільності, поширення паніки, зниження довіри до державних інституцій та легітимності органів влади. Вона виступає як складова гібридної агресії, що поєднує у собі інформаційно-психологічні, правові та технологічні загрози [1, с. 105]. Фейкові новини, як окремий вид дезінформації, виступають засобом маніпулювання масовою свідомістю, підризу довіри до органів державної влади та дестабілізації демократичних інституцій.

У правовому аспекті дезінформація розглядається як явище, що прямо порушує принципи відкритості, об'єктивності та достовірності інформації, закладені у Конституції України (ст. 34) та інших нормативно-правових актах [2].

Протидія дезінформації у період надзвичайного правового режиму може кваліфікуватися як посягання на національну безпеку, громадський порядок або права й свободи інших осіб, тому вона здійснюється та регулюється у певних напрямках: